

Innst. 258 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 54 S (2010–2011)

Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til ratifikasjon av avtale om hamnestatskontroll i fiskeria av 22. november 2009

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innleiing

Den 28. august 2009 vart det semje om ein tekst for ein global bindande avtale om hamnestatstiltak for å førebyggje, hindre og eliminere ulovleg, urapportert og uregulert fiske. Generalforsamlinga i FAO vedtok avtalen 22. november 2009, og Noreg skreiv under avtalen same dagen.

Avtalen bygger på retningslinjer for hamnestatskontroll ved landing av fisk og fiskevarer som tidlegare er vedtatt i FAO, og på system for hamnestatskontroll som allereie er vedtatt og gjennomført for Noreg og våre næraste samarbeidsland etter semje i Den nordaustatlantiske fiskerikommissjon (NEAFC). Avtalen er det første globale bindande instrumentet som er tinga fram på fiskeriområdet sidan 1995, og ventast å bli viktig i kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske).

I og med at avtalen blir rekna for å vere ei særleg viktig sak, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhald av Grunnloven § 26 andre leddet.

Avtalen i engelsk originaltekst med omsetjing til norsk følgjer som trykt vedlegg til proposisjonen.

1.2 Forhandlingane

Hausten 2006 oppmoda FN gjennom Generalforsamlinga sin resolusjon 61/105, FN's matvareorganisasjon FAO om å utarbeide ein global bindande

avtale om hamnestatskontroll for fartøy som landar fisk i hamn frå fiskefeltet. Bakgrunnen var at det var nødvendig med globalt samarbeid mellom hamnestatar for å møte utfordringane som følgje av UUU-fiske med internasjonalt landingsmønster. Gjennom hamnestatskontroll samarbeider statar om ikkje å ta i mot fisk i hamn når fangsten er i strid med ansvarleg forvaltning.

Dei folkerettslege instrumenta om kontroll med fisket i internasjonalt farvatn kviler i stor grad på at dei statane som fiskar, samarbeider om forvaltninga. Statane blir einige om reguleringar, kontrollerer eigne fartøy og sanksjonerer brot i tråd med avtalar om forvaltninga til havs. Likevel skjer overfiske i område utanfor statars fiskerijurisdiksjon, med fartøy frå statar som ikkje evnar eller ønskjer å drive ansvarleg fiske. Verdien av globalt overfiske har vore vurdert til mellom 50 og 100 mrd. kroner årleg. Når flaggstaten sin kontroll med fisket sviktar, er det behov for eit bakanforliggjande kontrollsystem.

Folkeretten gir hamnestaten høve til å kontrollere framande fartøy i eiga hamn. Gjennom nærare krav om kontroll i hamner, kan statane samarbeide om tiltak mot fartøy som er involverte i UUU-fiske, for å støtte opp om fiskeriforvaltning andre stader i verda.

1.3 Generelt om avtalen

Avtalen byggjer på retningslinjer for hamnestatskontroll ved landing av fisk og fiskevarer – retningslinjer som tidlegare vart vedtekne i FAO i 2003. Avtalen byggjer òg på systema for hamnestatskontroll som allereie er vedtekne og gjennomførde for Noreg og dei næraste samarbeidslanda våre etter semje i NEAFC og i Den nordvestatlantiske fiskerioorganisasjonen (NAFO).

Den nye avtalen rettar seg mot all fisk og i tillegg mot fiskerelatert verksemd. Avtaleteksten kombine-

rer viktige element som stenging av hamner for svartelista fartøy, mekanismar for å ansvarleggjere flaggstaten ved kontroll i andre land sine hamner og spesi- fikke minimumsstandardar om informasjonsutveksling, gjennomføring av kontroll, førebyggjande tiltak, opplæring/assistanse og samarbeid. Etter avtalen skal partane krevje at informasjon om fartøy og fangst blir send hamnestaten før fartøyet får tilgang til hamna. Denne informasjonen skal styresmaktene i hamnestaten bruke til å sikre seg at fartøyet ikkje har vore involvert i UUU-fiske eller fiskerirelatert aktivitet.

Avtalen forpliktar avtalepartane til å støtte opp om vedtak i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar, for eksempel gjennom tiltak mot svartelista fartøy, og legg opp til at fisk ikkje blir landa i hamn i tilfelle der fartøyet sin flaggstat blir kontakta og ikkje kan garantere for at fisken er lovleg fanga. Dette er på linje med tiltak som blir handheva av Noreg i dag.

Det var semje om at avtalen vart vedteken som ein FAO-avtale, under FAO sine system. Avtalen er likevel tilpassa for å gi høve for land som ikkje er FAO-medlem, til å gjennomføre avtalen innanfor FAO sitt rammeverk.

Avtalen trer i kraft når 25 statar har slutta seg til.

Konvensjonen har ein innleiande fortale, ein hovuddel med artiklar og fem vedlegg knytt til inspeksjon og informasjonsutveksling. I proposisjonen blir artiklane til konvensjonen og vedlegg med tekniske reglar omtalt. Reglane som er tekne inn i konvensjonen sine vedlegg, har enklare endringsprosedyrar enn artiklane til konvensjonen.

1.4 Gjennomføring i norsk rett

Dei tiltaka som avtalen legg opp til vil ikkje kreve lovendring. Ved Ot.prp. nr. 98 (2005–2006) vart det introdusert endringar i gjeldande lovverk med sikte blant anna på å gjennomføre NEAFC sitt hamnestatsregime, som langt på veg fell saman med dei tiltaka som no blir globale gjennom denne avtalen. Havressurslova av 6. juni 2008 vidarefører dei relevante lovheimlane frå Ot.prp. nr. 98 (2005–2006).

Gjennomføring av den globale hamnestatsavtalen i Noreg gjer det nødvendig med nokre endringar i forskrifter, som vil vere vedtekne og i kraft før konvensjonen trer i kraft for Noreg.

Det blir lagt opp til at avtalen også kan gjennomførast på Svalbard. Havressurslova gjeld i sjøterritoriet og i indre farvatn på Svalbard, men det vil være nødvendig å gje enkelte delar av avtalen verknad for landterritoriet gjennom forskrift, jf. havressurslova § 4 første og andre ledd.

Endringane vil kome på plass i god tid før avtalen trer i kraft. Når nødvendige forskriftsendringar er på

plass vil Noreg varsle depositaren om mellombels bruk av avtalen.

1.5 Økonomiske og administrative konsekvensar

Avtalen ventar ikkje å føre med seg økonomiske eller administrative kostnader av noko omfang. Gjennomføring av avtalen vil nødvendiggjøre nokre endringar i rutiner samt at det må etablerast kontroll og tilsynsordningar. Dei nødvendige tiltak vil bli gjennomført innanfor gjeldande økonomiske rammer.

1.6 Vurdering og tilråding

Eit globalt samarbeid mellom hamnestatar er nødvendig for å møte utfordringane som følgjer av ulovleg, urapportert og uregulert fiske med internasjonalt landingsmønster. Frå og med 1. mai 2007 vart det innført felles føresegnar om kontroll av landingar av frosen kvitfisk i NEAFC-partane sine hamner. Tiltaka har hatt stor effekt og det er konstatert nedgang i overfisket og ikkje minst at større kvanta blir landa i heimlege trakter.

Mange av dei tiltaka Noreg har etablert og gjennomført dei siste åra vil gjennom denne avtalen bli internasjonale minimumsstandardar.

Noreg er tent med ei opprusting av tiltaka mot UUU-aktivitetar. Eit sentralt poeng for Noreg med ein global avtale har vore å bidra til at problemet med UUU-fiske blir løyst globalt og ikkje berre i nærområda våre. Sett i samanheng med handelstiltak som blant anna EU har vedteke for å sikre at ikkje UUU-fisk blir importert til den indre marknaden, blir det danna ei grense rundt dei viktigaste marknadene mot ulovleg fisk og fiskeprodukt. Dette vil kome lovlydige fiskarar over heile verda til gode, det vil verne om reproduksjonsevna til fiskebestandane og bidra til at konsumentane kan stole på at den fisken dei kjøper er ei etisk god vare, hausta innanfor forsvarlege rammer.

Fiskeri- og kystdepartementet tilrår at avtalen blir ratifisert. Utanriksdepartementet sluttar seg til dette.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Brødvoold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Svein Flåtten og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange

Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, viser til Prop. 54 S (2010–2011) samtykke til ratifikasjon av avtale om havnestatskontroll i fiskeriene av 22. november 2009.

Komiteen viser til at på bakgrunn av et norsk initiativ anbefalte FN høsten 2006 gjennom generalforsamlingens resolusjon 61/105, FNs matvareorganisasjon FAO om å utarbeide en global bindende avtale om havnestatskontroll for fartøy som lander fisk i havner fra fiskefelt. Bakgrunnen var at det foregår et betydelig ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske) med et internasjonalt landingsmønster, og at det derfor var nødvendig med globalt samarbeid mellom havnestater for å møte denne utfordringen. Komiteen er kjent med at det har vært et sentralt poeng for Norge å få en global avtale slik at problemet blir løst globalt, og ikke bare i våre nærrområder. Gjennom havnestatskontroll samarbeider stater om ikke å ta imot fisk i havn når fangsten er i strid med ansvarlig forvaltning.

Komiteen er svært tilfreds med at det gjennom avtalen er oppnådd enighet om en global avtale om havnestatskontroll for å forebygge, hindre og eliminere UUU-fiske.

Komiteen viser til at avtalen bygger på retningslinjer for havnestatskontroll ved landing av fisk og fiskevarer som tidligere er vedtatt i FAO, og systemer for havnestatskontroll som allerede er vedtatt og gjennomført for Norge og våre nærmeste samarbeidsland i Den nordøstatlantiske fiskerikomisjon (NEAFC). Avtalen er det første globalt bindende instrument som er arbeidet frem på fiskeriområdet siden 1995, og ventes å bli viktig i kampen mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske.

Komiteen viser til at den nye avtalen retter seg mot all fisk og i tillegg mot fiskerelatert virksomhet. Avtaleteksten kombinerer viktige elementer som stenging av havner for svartelistet fartøy, mekanismer for å ansvarliggjøre flaggstater ved kontroll i andre lands havner og spesifikke minimumsstandarder om informasjonsutveksling, gjennomføring av kontroll, forebyggende tiltak, opplæring/assistanse og samarbeid.

Komiteen har merket seg at det under forhandlingene har vært en bredt geografisk oppslutning om avtalen og verdien av å få dette på plass, og at Norge har vært både initiativtaker og pådriver i denne sammenheng.

Komiteen viser til at avtalen trer i kraft når 25 stater har sluttet seg til, og at regjeringen foreslår at Norge i mellomtiden skal anvende avtalen midlertidig fra det tidspunkt alle nødvendige forskriftsendringer er på plass. I og med at avtalen blir regnet for å være en særlig viktig sak, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 andre ledd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er positivt at en nå har klart å fremforhandle en internasjonal avtale om havnestatskontroll i fiskeriene. Dette er en avtale som regjeringen nå ber Stortinget om at Norge skal ratifisere. Avtalen vil ikke tre i kraft før 25 land har ratifisert den. Disse medlemmer mener at det ikke nødvendigvis er antallet land som ratifiserer denne avtalen som er det viktige punktet, men hvilke land som ratifiserer. Videre er disse medlemmer opptatt av at dersom denne avtalen skal kunne fungere på en slik måte at en faktisk får en slutt på UUU-fisket, er det viktig at den informasjonsflyten som skal skje landene imellom er av en slik karakter at en får tilgang til den enhver tid relevante og oppdaterte informasjon. Det er også viktig at en ikke bare konsentrerer seg om et fartøy og dets historie, men også sørger for at det utveksles informasjon om hvem det er som står bak de enkelte fartøyer, dette være seg både rederi og eiere. Dette er informasjon som det ofte er svært vanskelig å få kjennskap til, slik at her må man gjøre en jobb internasjonalt slik at denne informasjonen blir lettere tilgjengelig slik at en kan få denne registrert. Disse medlemmer er også av den oppfatning at denne avtalen må evalueres etter 3 år for å se om den har hatt sin ønskede effekt, eller om man bør se på andre virkemidler for å komme UUU-fisket til livs. Avtaletekstens artikkel 24 legger opp til at det skal gjennomføres en evaluering av avtalens effekt, og det er FAO som skal sørge for at landene kalles inn til dette møtet. Disse medlemmer mener imidlertid at Norge på eget initiativ, og etter at 3 år er gått, foretar en selvstendig evaluering om avtalens måloppnåelse i forkant av evalueringsmøtet etter 4 år. Disse medlemmer mener at avtaleteksten er blitt så rund og generell at det ikke skulle kunne være noen grunn til at land ikke skulle tiltre avtaleteksten. Disse medlemmer er imidlertid skuffet over at det i liten grad legges opp til samlede sanksjonsmuligheter overfor de som bryter avtalens intensjon. Disse medlemmer har videre merket seg at avtalepartene kan si opp avtalen med 1 års varsel etter ratifikasjon.

3. Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Utkast til innstilling ble 10. mars 2011 oversendt utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse. Utenriks- og forsvarskomiteen uttaler følgende i brev av 16. mars 2011:

«Utenriks- og forsvarskomiteen viser til næringskomiteens utkast til innstilling datert 10. mars 2011 og til de respektive partiers merknader vedrørende Prop. 54 S (2010-2011).

Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer slutter seg til næringskomiteens utkast til innstilling til Prop. 54 S (2010-2011) og har ingen ytterligere merknader.»

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råår Stortinget til å fatte følgende

vedtak:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av avtale om hamnestatskontroll i fiskeria av 22. november 2009.

Oslo, i næringskomiteen, den 22. mars 2011

Terje Aasland

leder

Lillian Hansen

ordfører